

Ковалевська-Славова А. В.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ: КОМУНІКАТИВНО-ПАТОГЕННА СПЕЦИФІКА

У статті детально проаналізовано феномен інформаційних воєн, включаючи історію становлення цього поняття, його наявні кваліфікації, ознаки, мету, специфічні прийоми (методи) та головні засоби здійснення ІВ. Визначено, що вчені вбачають початок інформаційних воєн (ІВ) іще у первісному суспільстві, а одним із перших мануалів-рекомендацій з проведення інформаційних операцій вважається книга китайського військового стратега Сунь Цзи «Мистецтво війни». Також окреслено розвиток інформаційних воєн з огляду як на масштабні революції, так і на протистояння США й СРСР, а також використовувани у світових війнах інформаційні технології – заколоти, пропаганда та інші. У статті підкреслено, що в українській науковій парадигмі зростання інтересу до вивчення цього феномену пов'язана з подіями 2014 року – уторгненням військ РФ в український Крим, Донецьк і Луганськ, проте власне військовій агресії передувала фаза прихованого проникнення до інформаційного поля України, а оптимальним інструментом для досягнення цієї мети виступили так звані медіа-віруси, неготовність до протидії яким, відсутність теоретичних і практичних знань до їх розпізнавання та нейтралізації спричинила певні негативні наслідки для всього комунікативного поля нашої держави. Незважаючи на те, що на сьогодні вміння протидіяти такій агресії набирає обертів, проте це жодним чином не знімає необхідності в розробці зазначеної проблеми, дефінуванні її ознак та складників, головною ознакою яких є наскрізна іманентна патогенність, для надання максимальної відсічі агресору та забезпечення української держави, – саме тому статтю скеровано на те, аби визначити базові цілі ІВ, висвітлити їхні характерні ознаки та різновиди, а також актуальні техніки впливу, які насамперед базуються на мовному складнику. У статті висвітлено базові ознаки інформаційних воєн, а також запропоновано визначення такої власне лінгвістичної ознаки ІВ як консистентності, що визначає як логічну послідовність, вмотивованість, узгодженість, конгруентність та внутрішньо впорядковану структуру наявних у патогенному масиві сугестивних лінгвістичних конструктів.

Ключові слова: інформаційна війна, вплив, комунікація, патогенність, сугестія, НЛП.

Постановка проблеми. Інформаційні війни сьогодення привертають увагу багатьох дослідників із різних галузей – політології, соціології, журналістики, військової справи, державної безпеки, державного управління, серед яких і зарубіжні (З. Бжезінський, Дж. Бойд, І. Завадський, Г. Лассвел, М. Лібіцькі, М. Маклієн, Е. Тоффлер, О. Шпенглер та ін.), і вітчизняні (О. Гузько, В. Карпенко, Ю. Кучеренко, А. Манойло, В. Медведев, Г. Почепцов, Ю. Радковець, Н. Слухай, П. Шевчук та ін.) вчені, які досліджують історію становлення цього поняття, кваліфікують його, визначають ознаки, мету, специфічні прийоми (методи) та головні засоби здійснення ІВ, проте і до сьогодні немає одностайної думки щодо зазначених характеристик ІВ, а тим більше – щодо методів запобігання і нейтралізації власне ІВ. З огляду на це наше дослідження має на меті деталізувати і систематизувати зазначені аспекти, а також надати максимально логічну та всеохопну класифікацію зазначених параметрів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

О. Курбан убачає початок інформаційних воєн (ІВ) іще у первісному суспільстві, називаючи «типовими прикладами первісних інформаційних воєн ... сакральну боротьбу (первісна магія) із силами природи та тваринами, а також на рівні внутрішньоплеменних та міжплеменних конфліктів» [3, с. 13] і стверджуючи, що вони «супроводжувалися не тільки магічними обрядами, але й першими інформаційними атаками у вигляді залякування, дезінформації, приховування та інших типових для базового рівня інструментів» [3, с. 14].

Одним із перших мануалів-рекомендацій з проведення інформаційних операцій вважається книга китайського військового стратега Сунь Цзи «Мистецтво війни», у якій він для забезпечення переваги у протистояннях радив висміювати та дискредитувати все цінне і добре, що є в країні ворога; втягувати видатних представників про-

тивника в злочини; підривати імідж національних лідерів та виставляти їх на загальний осуд; залучати до співпраці нищих людей; розпалювати сварки та провокувати конфлікти у населення ворожої країни; заважати діяльності влади; знецінювати традиції та національні цінності; застосовувати підкуп, стимулювати корупцію тощо [21].

У XX – поч. XXI ст. інформаційні війни набули максимального розвитку з огляду як на масштабні революції, так і на протистояння США й СРСР, а також використовувані у світових війнах інформаційні технології – заколоти, пропаганда, якій Г. Д. Лассвел присвятив свою працю «Техніка пропаганди у світовій війні» (1927 р.), визначивши її як «особливий вид зброї, що впливає на моральний стан ворога» [12]. Надалі головними роботами, де було розвинено концепцію інформаційного суспільства та інформаційної війни, стали розробки М. Маклюєна та Е. Тоффлера, З. Бжезінського, які сформуливали сучасне розуміння ролі та значення цифрових медіа в контексті інформаційних конфліктів. Додамо, що на початку XX століття німецький філософ О. Шпенглер, акцентуючи на употужненні ролі медій у володінні та поданні величезного масиву інформації, якою вони володіють, зауважив: «Найближчим майбутнім три чи ж чотири світові газети будуть скеровувати думки провінційних газет та за їхньої допомоги – «волю народу». Все буде вирішуватися невеликою кількістю людей, які контролюють ці газети, а їхні імена, можливо, навіть не будуть нікому відомі, проте величезна маса політиків другого рангу, риторів і трибунів, депутатів і журналістів, представників провінційних горизонтів будуть утримувати у нижчих прошарків суспільства ілюзію народного самовизначення» [18], чим у певний спосіб передбачив надпотужну роль ЗМІ у формуванні та корекції масової свідомості, що набуває максимально небезпечного характеру у межах сучасних інформаційних воєн. Це ж відзначається в Окінавській Хартії глобального інформаційного суспільства, в документах якої наголошено, що «революційний вплив інформаційно-комунікаційних технологій стосується образу життя людей, їхньої освіти і праці, а також взаємодії уряду і громадянського суспільства» [15].

Проте, попри давню історію поняття інформаційних воєн лише нещодавно увійшло у науковий обіг, набуло термінового статусу. Так, уперше власне поняття «інформаційна війна» було закріплене в директиві Міністерства оборони США DOD S 3600.1 від 21 грудня 1992 року, де воно розглядалося як різновид радіоелектрон-

ної боротьби. У подальшому, у звіті американської корпорації «Ренд» MR-661-0SD «Strategic Information Warfare. A new face of War» (1996 р.), уперше з'явився термін «стратегічна інформаційна війна (інформаційне протиборство)» [4]. Вона визначалася як війна з використанням державного глобального інформаційного простору й інфраструктури для проведення стратегічних військових операцій та зміцнення впливу на власний інформаційний ресурс.

Проте Р. Штенгель зазначив, що інформаційна війна – «це війна без меж, і ми все ще не знаємо, як битися. Уряди, недержавні актори та терористи створюють власні наративи, які не мають нічого спільного з реальністю. Ці неправдиві розповіді підривають нашу демократію та здатність вільних людей робити розумний вибір» [20], а майор армії США Кіт Д. Ентоні, підкреслюючи небезпеку інформаційних воєн, пише, що «ІВ – означає переконатися, що наша інформація є надійною та точною. У той же час ІВ означає відмову в перевагах інформації у суперника. Це може означати заперечення інформації або маніпулювання інформацією, доступною супернику. Ігрове поле – це «інформаційний простір», який збирає всі речі, пов'язані з генерацією, збором, обробкою, зберіганням та передачею інформації. ІВ вважає, що інформація, якою володіє військова держава для прийняття рішення, значною мірою визначатиме її діяльність. Якщо цією інформацією можна керувати, можна керувати і військовими діями, що виникають в результаті» [7].

Виклад основного матеріалу. В українській науковій парадигмі зростання інтересу до вивчення цього феномену пов'язана з подіями 2014 року – уторгненням військ РФ в український Крим, Донецьк і Луганськ. Проте власне військової агресії передувала фаза «прихованого проникнення в інформаційне поле противника з метою дослідження середовища, апробації певних ідей та потенційного ефекту їх застосування, а також для створення і закріплення власних інформаційних майданчиків для подальшої агресії» [3, с. 240], а оптимальним інструментом для досягнення цієї мети виступили так звані медіа-віруси – «інформаційні носії (події, скандали, чутки, діяльність організацій та окремих осіб), що несуть у прихованому вигляді завуальовані ідеї та меседжі» [3, с. 240]. До таких вірусів уналежнюють цілеспрямовані віруси (реклама, передвибірчі гасла, штучно детоновані «інформаційні бомби»); віруси-тягачі – спонтанно виникають та миттєво підхоплюються, наповнюються певним змістом,

спрямованим на вирішення певних завдань; спонтанні віруси, що народжуються та поширюються без конкретної цілі, але в разі успішності можуть бути використані для вирішення певних завдань; а також т. зв. тактика медіа-активізму.

Певна неготовність представників державної влади та інших державних інституцій до ведення такої війни, відсутність теоретичних і практичних знань до її розпізнавання та нейтралізації спричинила страшні наслідки для всієї української нації. На сьогодні вміння протидіяти такій агресії набирає обертів, проте це жодним чином не знімає необхідності в розробці зазначеної проблеми, дефінуванні її ознак та складників, головною ознакою яких є наскрізна іманентна патогенність, для надання максимальної відсічі агресору та забезпечення української держави. У межах нашого дослідження ми маємо на меті визначити базові цілі ІВ, висвітлити їхні характерні ознаки та різновиди, а також актуальні техніки впливу, які насамперед базуються на мовному складнику, оскільки, як зазначає Н. Слухай, сучасна інформаційна війна – це «війна за світогляд, за концептуальний погляд на світ. Предмет ураження у цій війні – свідомість, а зброя – слово» [5]. У свою чергу, аналітична реконструкція мовного компонента у структурі всього спектру засобів здійснення інформаційних воєн дасть змогу чітко ідентифікувати, а в подальшому – нейтралізувати патогенну інформацію (див. 10, 11).

Відзначимо, що сучасне розуміння ІВ спирається на теорію американського дослідника Дж. Бойда про те, що будь-яка війна складається з трьох компонентів: моральної війни, скерованої на руйнування волі супротивника, штучне «подрібнення» його внутрішньої монолітності, єдності, підриг його віри у перемогу; війни ментальної, скерованої на створення викривленої реальності у сприйнятті супротивника через різноаспектну дезінформацію; та війни фізичної, пов'язаної з фізичним знищенням людських ресурсів та державних управлінських інституцій супротивника [8].

З огляду на це можемо тлумачити інформаційні війни як такі, що, по-перше, основним знаряддям руйнівного впливу на супротивника використовують інформацію: «істинно тотальна війна – це війна за допомогою інформації» [14]. Канадський філософ і філолог М. Маклюен першим проголосив, що в наш час економічні зв'язки і відносини все більше набувають форми обміну знаннями, а не обміну товарами, а ЗМІ є новими «природними ресурсами», що збільшують багат-

ства суспільства [14]. Тобто боротьба за капітал, простори збуту та інше відсуваються на другий план, а головним постає доступ до інформаційних ресурсів, знань, що призводить ведення війни все більше в інформаційному просторі та за допомогою інформаційних видів озброєнь.

Це дало підстави українським дослідникам М. Присяжнюку та Я. Жаркову визначити інформаційну війну як «комплекс взаємопов'язаних і узгоджених за цілями, місцем і часом заходів, орієнтованих на досягнення інформаційної переваги» [4], що «передбачає наступальні, а також оборонні заходи. Наступальні заходи – це ті, які вживаються для впливу на інформацію та інформаційні системи супротивника, тоді як захисні – це ті, що захищають наші власні активи інформаційного типу» [13].

Визначення Дж. Бойда дає підстави вважати, що наскрізна мета будь-яких інформаційних воєн скеровується на руйнацію моральних і ментальних настанов супротивника, деструкцію його ціннісних, світоглядних настанов.

Це ж підкреслюють і закордонні дослідники. Так, Д. Коннері, який вважає, що мета інформаційної війни – послабити моральні і матеріальні сили супротивника або конкурента та посилити власні, вона «створює події чи інформацію, які не відповідають очікуванням опонента, ведучи його до розуміння того, що ціна конфлікту є дуже високою й не виправдовує перемоги» [9], а Дж. Стейн зазначає, що «метою інформаційної війни є людський розум, особливо той, який приймає ключові рішення війни та миру, а також той, що приймає ключові рішення стосовно того, де, коли та як застосувати потенціал і можливості, які є в їхніх стратегічних структурах» [19]. Вона передбачає не лише заходи впливу на свідомість та підсвідомість реципієнта в ідеологічній та емоційній галузях, а й вивчення світогляду супротивника, адже, як зазначає полковник ВПС США Р. Шафранські, «знаючи цінності ворога й використовуючи його репрезентаційну систему, ми можемо рахуватись із завданнями, розмовляти з розумом супротивника вербальною та невербальною мовами» [22, с. 405], бо «стратегічна емпатія є здатністю думати як супротивник. Це вміння виходити з власного розуму та входити в голови інших. Це те, що дозволяє нам розуміти, що саме надихає й обмежує іншу сторону» [17].

Крім того, визначаючи специфіку інформаційних воєн, дослідники відзначають, що їхнім об'єктом є насамперед масова та індивідуальна свідомість (результати наших досліджень дають

підстави казати і про підсвідомість – А.В.); здійснення комплексного патогенного за своєю суттю впливу на фоні інформаційного шуму чи ж вакууму; нав'язування певних цілей і цінностей із застосуванням усього арсеналу маніпулятивних впливів; провідними засобами ведення ІВ виступають будь-які канали передавання інформації (див. 23). Відомо, що на сьогодні спектр таких засобів наймовірно ємний, сюди входять «технології та засоби трансляції інформації від конкретного джерела на широку аудиторію, яка обмежується рамками певного інформаційного поля в якому ці мас-медіа діють» [1, с. 126], тобто це і друкована преса (газети, журнали, бюлетені та ін.); і аудіовізуальні (радіо, телебачення, Інтернет); і інформаційні служби (агенції, прес-служби, прес-бюро, центри громадських зв'язків тощо); і рекламно-інформаційні носії (зовнішня реклама, візуальна реклама та ін.); і засоби маскультури (кіно, театри, концерти та ін.).

Всеохоплювальний характер ІВ (від суто технічних засобів до глибин особистісної і колективної психоструктури) зумовлює і наявність широчезної амплітуди її різновидів, пов'язаних із різними чутливими сегментами інформаційних потоків. До таких різновидів українські дослідники М. Присяжнюк, Я. Жарков, В. В. Зеленін та О. Курбан (дозволимо собі синтезувати наведені шановними вченими позиції) уналежнюють такі:

1) психологічна війна, яка «застосовується задля прихованого проникнення в психіку жертв із метою занесення цілей, бажань, намірів, відносин або установок маніпулятора [2, с. 59]» і яка, на нашу думку, є однією з найнебезпечніших, бо ж саме від людини, від конкретної особистості залежить функціонування всіх інших технічних систем (див. наступні різновиди);

2) кібервійна, що витлумачують як «боротьбу сторін на рівні програмного забезпечення шляхом видобування закритої інформації та виведення з ладу програмно-апаратних засобів противника з метою отримання суттєвих переваг у економічних, політичних та військових протистояннях» [2, с. 38];

3) мережева війна – «інформаційно-комунікаційне протистояння у форматі офлайн та он-лайн мережевих структур» [3, с. 57];

4) ідеологічна диверсія як скерована на «отримання суттєвих переваг в реальному військовому, економічному або політичному протистояннях» [2, с. 36];

5) радіоелектронна боротьба, що реалізується через захоплення, підкорення чи пригнічення

ресурсів телебачення і радіомовлення для кампанії дезінформації; блокування мережевих комунікацій; комп'ютерні диверсії на фондових біржах, скеровані на витік секретної інформації або на поширення дезінформації тощо [4];

б) до цих різновидів пропонуємо додати і виокремлені О. Курбаном медіа-віруси – «інформаційні носії (події, скандали, чутки, діяльність організацій та окремих осіб), що несуть у прихованому вигляді завуальовані ідеї та меседжі» [3, с. 240], які з огляду на надпотужну роль медій у інформаційних війнах можна кваліфікувати як війну медійних вірусних атак. До максимально активних уналежнюємо уже деталізовані нами вище цілеспрямовані віруси, віруси-тягачі, спонтанні віруси та віруси медіа-активізму, де вірусна експансія може бути як прогнозованою, так і випадковою: «вірусний характер контенту в соціальних онлайн мережах може бути неконтрольований. Вдалий медіа-вірус, який отримує масову підтримку користувачів, починає існувати за законами та принципами, притаманними внутрішньогруповій комунікації. Крім того, в певних ситуаціях його рух здійснюється за принципами та механізмами ройового інтелекту, який спрацьовує як засіб саморегулювання інформаційних потоків у певних соціальних суспільствах, до яких також відносяться і соціальні онлайн мережі» [3, с. 244].

Перегукується з наведеною і амплітуда різновидів ІВ, запропонована М. Лібіцькі, дослідником Інституту Національних стратегічних досліджень Університету національного захисту США (the National Defense University, Institute for National Strategic Studies), який виокремлює

1) психологічну війну (Psychological Warfare), яка «призначена для впливу на сприйняття людьми і використання інформації проти розуму» та чітко корелює з ввищенаведеним відповідним різновидом;

2) електронну війну (Electronic Warfare) – «ті методи, які посилюють, погіршують або перехоплюють потік інформації в електронному вигляді»;

3) хакерську війну (Hacker Warfare) – «намір атакувати та паралізувати систему або вимкнути її ... атака комп'ютерної системи»;

4) кібервійну (Cyberwarfare) – «використання інформаційних систем проти віртуальних персон людей чи груп», де три останні в той чи інший спосіб корелюють із наведеними у попередній класифікації мережевою та власне кібервійною;

5) війну командування й управління (Command and Control (C2) Warfare), винятковим прикладом якої є знищення іракської командно-адміністративної інфраструктури під час операції «Буря

в пустелі», оскільки руйнування цих структур затримало, а в деяких випадках зупинило спілкування іракських лідерів;

6) війну на основі розвідки (Intelligence-Based Warfare), що «складається з проектування, захисту та заперечення систем, які шукають достатніх знань для домінування в просторі боїв»;

7) економічну інформаційну війну (Economic Information Warfare) – «спрямування або блокування інформації для досягнення економічного домінування. Це трохи переходить у хакерство, коли використовується для економічного переважання» [13];

З огляду на кореляцію виокремлених дослідниками різновидів та безпосередній аналіз нашого фактичного матеріалу, можемо припустити, що найпоширенішими різновидами ІВ є війна медійних вірусних атак, психологічна та мережева ІВ.

Практично всім виокремленим різновидам ІВ, а найпоширенішим – і поготів, притаманні специфічні ознаки, деталізовані відомою українською вченою Н. Слухай. Дослідниця, аналізуючи ІВ із боку країни-агресора російської федерації проти України, виявляє такі:

– багатоканальність – задіювання всіх раніше згаданих типів мас-медіа;

– багатосуб'єктність, яка виявляється в тому, що кожен споживач інформаційного продукту бере участь в ІВ, незалежно від його бажань;

– багатовекторність, яка визначається тим, що дії в рамках ІВ спрямовані як на громадян України, так і на власні території РФ та зарубіжжя;

– блендингова природа ІВ, яка передбачає «змішування виражених знаками різних семіотичних систем інтенцій індивідуальних і колективних, явних і замаскованих, актуальних і віртуальних комунікаторів»;

– розмитість, яка пояснюється тим, що з огляду на неконвенційність та інноваційність такого типу протистояння, ІВ є неоголошеною, із замаскованими цілями, без чіткої лінії фронту та відмінності між війною і миром конфронтацією;

– сугестійність / маніпулятивність, яка, будучи основною ознакою ІВ, орієнтована на позараціональні канали свідомості реципієнта [5].

Саме остання ознака – сугестійність, впливовість, а в переважній кількості випадків – жорстка маніпулятивність передбачає використання цілої низки різноманітних прийомів, «засобів, методів, способів та технологій інформаційно-психологічного впливу, спеціально створених для прихованого та явного управління інформаційним середовищем противника, процесами й системами,

що функціонують на основі інформації, а також для нанесення їм не виправної шкоди» [2, с. 17]. Застосування таких прийомів передбачає «дії, вжиті для досягнення інформаційної переваги шляхом впливу на інформацію супротивника, інформаційні процеси, інформаційні системи та комп'ютерні мережі, захищаючи власну інформацію, інформаційні процеси, інформаційні системи та комп'ютерні мережі» [13].

Визначаючи актуальні прийоми такого інформаційно-психологічного впливу, дослідники застосовують різноаспектні критерії, що певним чином ускладнює їхню систематизацію. Наприклад, Е. Тофлер каже, що в межах ІВ активно застосовують звинувачення у звір'ячості, гіперболізацію ставок (штучне перевищення наслідків дій опонента), демонізацію та дегуманізацію опонента, поляризацію (штучне створення опозиції «ми» – «вони»), «божественні санкції» (штучне дослання релігії до боротьби із опонентом) та метапропаганду, яка дискредитує пропаганду іншої сторони [23]. О. Курбан каже і про імплантацію в суспільну й індивідуальну свідомість ворожих, шкідливих ідей та поглядів, дезорієнтацію та дезінформацію мас, залякування образом ворога, залякування супротивника своєю могутністю тощо [3]. П. Шевчук до таких засобів уналежнює зниження міжнародного іміджу України, дозування та спотворення інформації для дестабілізації ситуації, що підтримується і політикою «керованого хаосу», формування стереотипу меншовартості, витіснення національної мови та культури [6], відзначають і актуальність таких прийомів, як «вікна Овертона» (рамки публічних висловлювань, варіювання якими може кардинально змінити ставлення суспільства навіть до кричущих фактів [16]), прийоми соціального зараження аудиторії (pleureuse, bis-seu, rieur, різноманітні флешмоби, зміщення понять, відволікання уваги, інформаційні табу та ін., що відображено у працях Е. Аронсона, В. Белоножкіна, П. Бурдье, Г. Грачова, М. Душкіної, Ф. Зимбардо, А. Караяні, В. Крисько, П. Лайнбарджера, М. Ляйппе, Г. Почепцова, Е. Пратканіса, А. Цуладзе та ін.) тощо.

Також зазначимо, що основною власне лінгвістичною ознакою інформаційної війни вважаємо **консистентність** (від англ. «послідовність, логічність, узгодженість»), яку визначаємо як логічну послідовність, вмотивованість, узгодженість, конгруентність та внутрішньо впорядковану структуру наявних у патогенному масиві сугестивних лінгвістичних конструктів, яка формально може виражатися у наявності в масиві як мінімум 7 ± 2 однотипних впливових елементів, розташованих у логічній послідовності в кожній із семантично

навантажених частин масиву: зав'язці, основній частині, кульмінації та завершенні.

Висновки. Як бачимо, такі прийоми мають доволі розшарований, несистемний характер, спираються на різні активаційні механізми, що, у свою чергу, не дає змоги створити монолітну, науково обґрунтовану стратегію їхнього застосування, побудовану на синтезі новітніх досягнень різногалузевого сучасного знання.

Проте відзначимо, що, на жаль, сьогодні дуже мало досліджень інформаційних воєн, здійснених із залученням новітніх синтетичних наукових напрямів, у межах яких був би наявний комплексний підхід до аналізу комунікативного буття особистості й соціуму у всьому комплексі їхнього функціонування (психологічні, нейрофізіологічні, соціальні, мовні параметри) та з урахуванням наскрізної впливовості всіх інтерактивів. До таких наук ми щонайперше уналежнюємо нейролінгвістичне програмування, сугестивну лінгвістику, профайлінг, спін-докторинг та інші. Також зазначимо, що критерієм більшості класифікацій інформаційних воєн є насамперед їхня локальна або чисто технічна домінанта, але поза увагою дослідників зазвичай залишається кваліфікація власне лінгвістичного складника як домінанти інформаційної деструкції, визначення її сугестивної специфіки, що уможливило б ідентифікацію патогенних елементів такої інформації і, таким чином, можливість редукції, нейтралізації

чи бодай мінімізації її наслідків. У цьому аспекті запропонований нами у попередніх роботах підхід дав змогу значно розширити наявну класифікацію інформаційних воєн (розглянуту в цьому підрозділі), оскільки ми брали до уваги їхні глибинні, природні компоненти, до яких насамперед уналежнюємо використання неправдивої, деструктивної інформації і обов'язковий сугестивний ефект. Відповідна ідентифікація можлива лише на рівні синтезу новітніх дослідницьких методів і методологій, перш за все – НЛП (метамодель і Мілтон-модель), сугестивної лінгвістики, спін-докторингу та теорії брехні (П. Екман), оскільки саме ці науки вивчають сугестивну, тобто впливову сторону існування будь-якої інформації, де мова може розглядатися як суцільно сугестивне. Крім того, основна мета інформаційної війни, що полягає в підтримці або зміні політичних уподобань адресата, передбачає нетотожність, викривленість інтерпретації об'єктивної реальності як її фундаментальну ознаку, тож величезної важливості, особливо за умов сучасної соціально-політичної ситуації, що склалася в Україні, набуває не лише питання систематизації інформаційних воєн як вкрай потужного феномену сучасного інформаційного простору країни, а й проблема формулювання стратегій і тактик протидії негативному впливу, продукованому патогенними текстами в рамках ІВ, чому і буде присвячено подальші наукові розробки.

Список літератури:

1. Бебік В.М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рілейшнз: монографія. Київ: МАУП, 2005. 440 с.
2. Зеленін В.В. По той бік правди: нейролінгвістичне програмування як зброя інформаційно-пропагандистської війни. Вінниця: Віндрук, 2014. 384 с.
3. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни у мережевому он-лайн просторі : навч. посіб. Київ : ВІКНУ, 2016. 286 с.
4. Присяжнюк М., Жарков Я., Аналіз засобів ведення інформаційної боротьби з використанням інформаційних технологій, форм і способів їх застосування. URL: <http://defpol.org.ua/site/index.php/uk/component/content/article/51-kolonkaavtora/56-10082009>
5. Слухай Н. Справжня зброя – це слово. URL: <https://studway.com.ua/nataliya-slukhay/>
6. Шевчук П. Інформаційно-психологічна війна Росії проти України: як їй протидіяти. Демократичне врядування. 2014. Вип. 13. URL: <http://lvivacademy.com/visnik13/zmist.html>
7. Anthony Keith D. Information Warfare: Good News and Bad News. 1997. URL: <https://fas.org/irp/agency/army/mipb/1997-1/anthony.htm>
8. Boyd J. R. Destruction and Creation. URL: http://www.goalsys.com/books/documents/DESTRUCTION_AND_CREATION.pdf
9. Connery D. Horizon Scanning: Bringing Strategic Insight to National Security Policymaking. 2017. URL: https://nsc.crawford.anu.edu.au/sites/default/files/publication/nsc_crawford_anu_edu_au/2017-08/nsc15581-a_mle_working_paper_3.pdf
10. Kovalevska-Slavova A. Wartime PSYOPS: Types of Failure. «*Colloquium-journal*». 2022. № 35 (158). Pp. 36–38.
11. Kovalevska A., Kovalevska T., Kutuza N., Lakomska I. Suggestion Algorithm in Advertisement Megadiscourse: Hypnotic Inductors Systematics. *Journal of Language and Linguistic Studies*. 2020. Issue 17 (Special Issue 2). Pp. 1294–1307.

12. Lasswell H. D. Propaganda Technique in the World War. Cambridge: The MIT Press, 1971. 268 p.
13. Libicki M. The Threat: Types of Information Warfare. URL: <http://www.iwar.org.uk/iwar/resources/belvoir-iw-course/thethreat.htm>
14. McLuhan M. The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man. Toronto : Univ. of Toronto Press, 1962. 293 p.
15. Okinawa Charter for the Global Information Society. URL: <https://www.mofa.go.jp/policy/economy/summit/2000/documents/charter.html>
16. Russel Nathan J. An Introduction to the Overton Window of Political Possibilities. Mackinac Center for Public Policy. 2006. URL: <https://www.mackinac.org/7504>
17. Shore Z. A sense of the enemy: refocusing prediction in military and foreign affairs // Joint Force Quarterly. 2012. I. 65. URL: <http://www.zacharyshore.com/a-sense-of-the-enemy.html>
18. Spengler O. The Decline of the West. URL: <https://ia803401.us.archive.org/26/items/declineofwest01spenuoft/declineofwest01spenuoft.pdf>
19. Stein J. Information War. URL: http://www.airpower.maxwell.af.mil/airchronicles/apj/apj95/spr95_files/stein.htm
20. Stengel R. We're In the Middle of a Global Information War. Here's What We Need to Do to Win. URL: <https://time.com/5686843/global-information-war/>
21. Sun Tzu. The Art of War (translated by Lionel Giles). 1910. URL: <https://www.gutenberg.org/files/132/132-h/132-h.htm>
22. Szafranski R. Neocortical warfare? The acme of skill. In Athena's camp. Preparing for conflict in the information age. Santa Monica: RAND Corporation, 1997. Pp. 395–416.
23. Toffler A. and Toffler H. War and anti-war. Survival at the dawn of the 21st century. London: Little Brown & Co, 1993. 302 p.

Kovalevska-Slavova A. V. INFORMATION WARFARE: COMMUNICATIVE PATHOGENICITY SPECIFICATION

The article analyzes in detail the phenomenon of information warfare, including the history of this concept, its existing qualifications, features, purpose, specific techniques (methods) and the main means of conducting IW. It is determined that scholars see the beginning of information warfare (IW) as far back as in primitive society, and one of the first manuals-recommendations for conducting information operations is the book by the Chinese military strategist Sun Tzu «The Art of War». The author also outlines the development of information wars in terms of both large-scale revolutions and the confrontation between the United States and the USSR, as well as information technologies used in world wars - riots, propaganda, and others. The article emphasizes that in the Ukrainian scientific paradigm, the growing interest in studying this phenomenon is associated with the events of 2014 – the invasion of the russian troops in the Ukrainian Crimea, Donetsk and Luhansk, but the military aggression itself was preceded by a phase of covert penetration into the information field of Ukraine, and the best tool for achieving this goal was the so-called media viruses, the lack of readiness to counteract which, the lack of theoretical and practical knowledge to recognize and neutralize them, led to certain negative consequences for the entire community. Despite the fact that today the ability to counteract such aggression is gaining momentum, this in no way removes the need to develop this problem, to define its features and components, the main feature of which is its cross-cutting immanent pathogenicity, in order to provide maximum resistance to the aggressor and protect the Ukrainian State, which is why the article aims at defining the basic objectives of IW, highlighting their characteristic features and varieties, as well as current techniques of influence, which are primarily based on the language component. The article highlights the basic features of information wars and proposes a definition of such a linguistic feature of IW as consistency, which is defined as logical consistency, motivation, coherence, congruence and internally ordered structure of suggestive linguistic constructs available in the pathogenic array.

Key words: information warfare, influence, communication, pathogenicity, suggestion, NLP.